

SIN Lista je projekat nevladine organizacije kojim se ubrzava prelazak na proizvode i procese koji nisu toksični. Cilj je da se ubrza zamena najurgentnijih hemikalija koje izazivaju zabrinutost, tako što obezbeđuje uputstva firmama i nadležnim organima.

SIN LISTA

SUPSTANCI KOJE IZAZIVAJU ZABRINUTOST

SIN Lista je sveobuhvatna lista supstanci koje je ChemSec identifikovao kao supstance koje izazivaju zabrinutost jer ispunjavaju kriterijume REACH Uredbe za svrstavanje u tu kategoriju supstanci.

SUPSTANCE KOJE IZAZIVAJU ZABRINUTOST U OKVIRU REACH

Uredba Evropske Unije o hemikalijama, REACH, stupila je na snagu 2007 godine. Prema odredbama REACH, biće registrovane hiljade hemikalija koje su proizvedene ili uvezene u EU.

Najopasnije hemikalije su definisane kao supstance koje izazivaju zabrinutost. Pod tim terminom podrazumevaju se hemikalije koje prouzrokuju rak, narušavaju naš reproduktivni sistem, ili menjaju DNK, kao i hemikalije koje se akumuliraju u prirodi sa značajnim dugotrajnim, nereverzibilnim efektima.

Najmanje 1500 supstanci ispunjavaju kriterijume prema REACH Uredbi i smatraju se supstancama koje izazivaju zabrinutost.

REACH obezbeđuje okvir kojim se može upravljati ovakvim hemikalijama. Kada je hemikalija regulisana postupkom autorizacije, ta hemikalija ne može biti proizvedena ili korišćena u EU dok ne dobije dozvolu za taj specifičan način upotrebe. Prvi korak da bi supstanca bila regulisana postupkom autorizacije je da se svrsta na takozvanu Listu kandidata. I zemlje članice EU i Evropska komisija mogu da predlože supstance koje treba uvrstiti na Listu kandidata.

Kada se supstanca nalazi na Listi kandidata, proizvođači i distributeri imaju pravne obaveze koje se odnose na tu supstancu. Moraju informisati potrošače, na njihov zahtev, da li proizvod sadrži bilo koju supstancu iz Liste kandidata.

U Srbiji takođe, prema Zakonu o hemikalijama u kome su preuzet odredbe REACH-a, postoji obaveza da se svi u lancu snabdevanja obaveste da li u proizvodu ima supstanci koji izazivaju zabrinutost, kao i mogućnost da potrošači dobiju informaciju na mestima gde kupuju proizvode da li u njima ima supstance koja izaziva zabrinutost. Ovakvi zahtevi promovišu bezbednost potrošača, dajući im mogućnost da naprave izbor tako što su informisani i mogu da izbegnu opasne supstance.

NVO PROJEKAT

SIN projekat je rukovodio NGO Savetodavno telo devet evropskih organizacija čija je oblast delovanja zaštita životne sredine, zdravlja, žena i potrošača:

- Evropski biro za životnu sredinu (European Environmental Bureau - EEB)
- WWF Kancelarija za evropsku politiku (WWF European Policy Office)
- Evropska organizaciona jedinica Grinpisa (Greenpeace European Unit)
- Prijatelji zemlje- Evropa (Friends of the Earth Europe - FoEE)
- Instituto Sindical de Trabajo, Ambiente y Salud (ISTAS)
- Alijansa za zdravlje i životnu sredinu (Health and Environment Alliance - HEAL)
- Žene Evrope za zajedničku budućnost (Women in Europe for a Common Future - WECF)
- Evropska organizacija za potrošače (European Consumers' Organisation- BEUC)

SIN LISTA- POGLED U BUDUĆNOST

Glavni cilj REACH-a je zaštita zdravlja ljudi i životne sredine. Da bi se dostigao taj cilj i dostigla se efektivna implementacija REACH-a neophodno je adekvatne regulisanosti najopasnijih hemikalije, supstance koje izazivaju zabrinutost. To je gde SIN Lista postaje važan instrument. Cilj projekta izrade SIN Liste je da osigura da je postupak autorizacije prema REACH-u efikasna alatka za ubrzanje supstitucije najopasnijih supstanci, kao i da podstakne privredu i ostale aktere da smanje upotrebu toksičnih hemikalija.

ChemSec, u saradnji sa ostalim nevladinim organizacijama u EU i SAD-u predstavio je prvu SIN Listu u 2008. godini. odeća.

U SIN Listi su identifikovane supstance koje izazivaju zabrinutost prema REACH kriterijumima, i to zajedničkim naporima interesnih grupa, naučnika i tehničkih eksperata. Lista je bazirana na kredibilnim, javno dostupnim informacijama iz postojećih baza podataka, naučnih studija i novih istraživanja.

SIN Lista obuhvata veoma opasne hemikalije koje se nalaze u proizvodima sa kojima smo u kontaktu svaki dan, ako što su deterdenti i boje, elektronska oprema, zgrade za stanovanje i igračke.

Uspeh REACH-a zavisi od brzog i efektivnog procesa identifikacije opasnih supstanci na tržištu EU i njihove zamene bezbednijim alternativama

ŠTA JE NA SIN LISTI?

1

CMR SUPSTANCE Opasne supstance koje imaju takva svojstva da prouzrokuju karcinom, menjaju DNK ili oštećuju reproduktivni sistem. One su poznate kao CMRs (karcinogene, mutagene, ili toksične po reprodukciju), i u skladu su sa članom 57 a-c REACH-a. CMR supstance na SIN Listi su proistekle iz zvanične EU liste klasifikovanih supstanci.

CMR su hemikalije koje mogu da prouzrokuju karcinom, izmene DNK i oštete reproduktivni sistem.

SUPSTANCE KOJE IZAZIVAJU ZABRINUTOST

su supstance koje:

- prouzrokuju karcinom, menjaju DNK ili utiču na reproduktivne funkcije (CMR supstance)
- perzistentne, bio-akumulativne i toksične (PBT supstance)
- supstance ekvivalentnog nivoa zabrinutosti (npr. endokrini disrptori)

2

PBT SUPSTANCE SIN Lista takođe obuhvata supstance koje mogu da prouzrokuju problem tokom dužeg vremenskog perioda i koje mogu da se akumuliraju u lancu ishrane. Poznate su kao PBT (perzistentne-dugotrajne, bioakumulativne i toksične). Regulisane su u okviru člana 57d REACH-a. Ove supstance se ne razlažu lako, i koncentrišu se u prirodi (najviše u okviru masnog tkiva sisara, uključujući i ljude) a imaju potencijal da uzrokuju ozbiljne i dugotrajne ireverzibilne efekte. Zbog svoje dugotrajnosti one imaju potencijal da uzrokuju značajna oštećenja, čak i pri maloj toksičnosti, jer njihove koncentracije rastu tokom vremena. vPvBs su supstance koje su veoma perzistentne- dugotrajne i veoma bioakumulativne (član 57 e REACH-a).

PBT supstance na SIN Listi su određene na osnovu zvanične EU liste koju je kreirala PBT Radna grupa koju sačinjavaju predstavnici državnih organa zemalja članica EU i industrije.

PBTs su supstance koje se teško razgrađuju, nagomilavaju u prirodi i imaju potencijal da prouzrokuju ozbiljne i ireverzibilne efekte.

3

SUPSTANCE KOJE IZAZIVAJU EKVIVALENTNI NIVO ZABRINUTOSTI SIN Lista takođe sadrži supstance koje izazivaju ekvivalentni nivo zabrinutosti. Ova kategoriju je bezbednosna mreža u REACH-u za kontrolu supstanci koje nisu pokrivene drugim kategorijama, ali koje uzrokuju ekvivalentan nivo zabrinutosti zbog potencijalnih oštećenja koje mogu prouzrokovati (REACH član 57 f).

U REACH se nalazi instrukcija kako da se primeni propis pri identifikaciji hemikalija koje izazivaju ekvivalentan nivo zabrinutosti. U ove supstance spadaju supstance koje su endokrini disrptori, za koje postoje dokazi o mogućem ozbiljnom efektu na ljudsko zdravlje ili životnu sredinu.

Supstance ekvivalentnog nivoa zabrinutosti su npr. supstance koje imaju potencijal da remete i izmene hormonski sistem

JAVNO DOSTUPNA BAZA PODATAKA

Baza podataka SIN Liste sadrži sve supstance sa SIN liste kao i informacije o tome kako te supstance utiču na zdravlje ljudi i životnu sredinu, tehničke funkcije supstance i moguće načine upotrebe.

Baza podataka SIN Liste, kao i više informacija o samoj SIN Listi dostupne su na www.sinlist.org

Od 2007. godine REACH predstavlja okvir za regulisanje hemikalija u Evropi. Ali je vidljiv zaostatak u implementaciji suštine propisa, identifikacija i regulisanje najopasnijih hemikalija.

SIN (Supstituiši sada! Substitute It Now!) Lista ima za cilj da ubrza REACH regulatorni proces i inspiriše donosiocje odluka da krenu napred tako što prikazuje hemikalije koje je ChemSec identifikovao kao supstance koje izazivaju zabrinutost prema REACH kriterijumima.

Koristeći REACH kriterijume za identifikaciju supstanci koje izazivaju zabrinutost, SIN lista osvetljava buduće regulisanje hemikalija prema EU propisima. SIN Lista je instrument koja pomaže kompanijama u njihovim naporima da smanje rizik od toksičnih supstanci dajući uputstva koje hemikalije je potrebno zameniti. Takođe, ako se koriste supstance sa SIN Liste to utiče na finansijski rizik i ukazuje i investitorima koje hemikalije će biti u budućnosti regulisane. Privreda u Srbiji takođe treba da zna za SIN Listu jer su propisi u Srbiji preuzeti iz EU i pomaže im da izbegnu finansijske rizike koji su prisutni ako koriste supstance sa te liste.

KONKRETAN I ŠIROKO KORIŠĆEN INSTRUMENT

SIN Lista danas inspiriše mnoge aktere da se odreknu opasnih hemikalija. SIN Lista nudi pogled u budućnost tako što govori šta će biti regulisano propisima o hemikalijama, a oslanja se striktno na zvanične REACH kriterijume, SIN Lista je postala alatka koja se koristi u celom svetu.

- ▶ Mnoge kompanije koriste SIN Listu, i javno dostupnu bazu podataka SIN Liste, kao instrument u njihovim naporima da proizvode i prodaju bezbednije proizvode i proizvode koji su dobri za životnu sredinu. Koristeći SIN Listu, te kompanije mogu da započnu supstituciju hemikalija koje izazivaju zabrinutost, izbegavajući značaj rizik u poslovanju.
- ▶ Investitori i finansijski analitičari sve više koriste SIN Listu da bi izbegli investiranje u kompanije koje proizvode štetne supstance i samim tim finansijski rizik koji se može pojaviti.
- ▶ SIN Lista je takođe alatka za kampanje nevladinih organizacija koje se zalažu za bezbednije proizvode i uticajnije propise.
- ▶ Regulatorna tela i legislativni procesi van Evrope, uključujući SAD i Aziju, inspirisani su i koriste SIN Listu kada razvijaju nove propise.

Alatka koja pruža uputstva donosiocima odluka, poslovnom sektoru, investitorima i nevladinom sektoru o budućim EU legislativnim postupcima i samim tim i propisima u Srbiji koji su preuzeti iz EU

Prevod baze podataka SIN Liste i drugih odabranih sadržaja ChemSec web-sajta koji opisuju ovu bazu podataka, organizaciju obuke industrije, nevladinog sektora i drugih zainteresovanih strana, kao i promociju ovog portala u Srbiji uradila je Alternativa za bezbednije hemikalije ALHem u okviru projekta „Srbija supstituiše“.

Alternativa za bezbednije hemikalije (ALHem)

Beograd (Srbija)

www.alhem.rs

Valentina Mart

+381 62 96 064 96

valentina.mart@alhem.rs

Projekat „Srbija supstituiše“ je finansijski podržala

Ambasada Kraljevine Norveške u Beogradu

www.norveska.org.rs

CHEMSEC – ORGANIZACIJA KOJA STOJI IZA SIN LISTE

ChemSec, Međunarodni sekretarijat za hemikalije, je neprofitna organizacija koja sprovodi aktivnosti sa ciljem da se stvori svet koji nije toksičan. Da bi se to dostiglo, radimo na tome da osvetlimo rizike od opasnih supstanci po zdravlje ljudi i životnu sredinu. To radimo na način da obezbeđujemo naučno bazirane informacije, angažujemo poslovni svet i ubrzavamo legislativne procese. Ovaj pristup čini ChemSec jedinstvenim u promovisanju otvorenog dijaloga između nadležnih organa, poslovnog sektora, naučnika i civilnog društva a sve u cilju sprovođenja efektivnih aktivnosti.

www.chemsec.org

ChemSec

P.O. Box 7005, SE-402 31 Göteborg, Sweden

Phone: +46(0)31 711 04 95

E-mail: info@chemsec.org

www.chemsec.org

www.sinlist.org

